

## Na scéně Divadla Petra Bezruče

Nemají to divadelníci lehké. Opravdu ne. Stav, ve kterém se v současné době divadla nacházejí má však své přirozené příčiny a bylo by spíše nepřirozené, kdyby tomu tak nebylo. A tak je třeba volit cestu, jak z krize vybědnout. Prvním sebezáchovným instinktem vedení, utíkají se mnozí k nadbíhání divákovi. K rezignaci na výsostnou uměleckou tvorbu a (mnohdy) k násilnému snižování lafky svého „estetického gusta“. Ukazuje se, že je to však cesta zavádějící a k žádnému podstatnému přílivu diváckého zájmu stejně nevede. Je třeba se definitivně rozloučit se scestnou ideou „masového diváka“, pomocí odborových organi-

zací a na podnikcích „dodávaného“ k návštěvě divadla v rámci kulturně politické převýchovy pomocí schválených a doporučených inscenací. Je evidentní, že každý soubor teď nutně musí přistoupit k vyhraněnému profilu své tvorby, aby jednotliví zájemci o divadelní múzy (a těch bude stále ve srovnání s konzumenty masmédií podstatně méně) si mohli vybrat návštěvu divadla podle svých představ, zájmů a lásek. Protože divadelní návštěvník bude stále více zvažovat, zda zamýšlená návštěva divadelního kusu odpovídá jeho představám. A ty budou samozřejmě různorodé, čemuž by měla odpovídat i nabídka.

# Blázen a jeptiška

A tak uvedení experimentujícího a značně výlučného polského dramatika v Divadle Petra Bezruče v Ostravě může připomínat harakiri pouze při velmi povrchním pohledu. Svými předcházejícími inscenacemi a zaměřením repertoáru si totiž k tomu realizátoři předem vybudovali zázemí a tak jejich diváci již vědí, že působivý umělecký zážitek není výlučně vázán na scénické obrazy svázané psychologicky motivovaným příběhem reálného příběhu. A tak při uvedení hry „BLÁZEN A JEP-TIŠKA“ Stanisława Ignacy Witkiewicze-Witkacyho jsme opět mohli ocenit vynalézavost, invenci a vyhraněný smysl pro dramatickou zkratku režiséra Josefa Janíka a výtvarnice Mar-

ty Roszkopfové. Podařilo se jim tentokrát poskytnout nám lekci čisté dramatické formy, zcela v duchu estetického vyznání a zá-

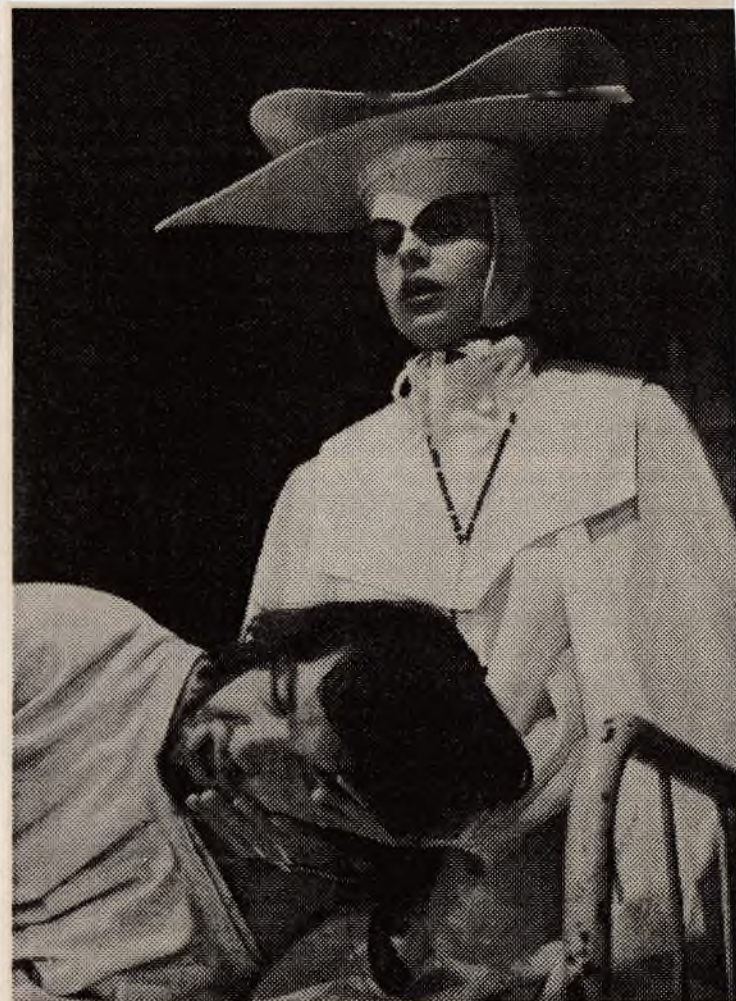
### naše recenze

sad autorových. Za pomoci výsostně stylizovaných hereckých kreačí protagonistů představení (připomeňme znamenité výkony Dany Zaoralové, Vítězslava Kryškeho a Milana Kačmarčíka - v menších rolích se „blýskli“ zejména Miloslav Čížek, Danuše Ondráčková a Jan Odl) nám umožnili nahlédnout do procesu vzniku diváckého prožitku. Ne tím brechtovským poskytnutím odstupu od prožívání

vnímaného, ale podchycením scénického vjemu ve stavu zrodu. Proto předváděný děj není bezprostředním nositelem významu hry, výprava a kostýmy jsou autonomním svěbytným prvkem sdělení, hudební složka inscenace (Jiří Bulis) je zároveň popřením scénické hudby v její tradiční funkci, herci jsou prostředníky jiných sdělení, než by odpovídalo tomu, co říkají atd.

Je to uhrančivě nekonvenční představení. Zážitek, který má všechny znaky nevšednosti. A premiérové obecenstvo to svým spontánním přijetím potvrdilo. Generální konzul Polské republiky rozhodně nemusel litovat, že tomuto představení poskytl svůj patronát. Je nadějně si opětovně ověřit známou pravdu, že zdaleka nejsou vyčerpány prostředky divadelní tvorby a formy působivého oslovení publika jsou jen a jen v míře talentu a fantazie umění se upsavších autorů.

JIŘÍ GORDON



Dana Zaoralová a Milan Kačmarčík ve hře Blázen a jeptiška  
FOTO: TOMÁŠ ČVANČARA

6 ● LIST PRO MORAVU A SLEZSKO – SVOBODA ● 17. listopadu 1992

Svoboda, n. 2, č. 270, s. 6, 14. 11. 1992

Witkiewicz



# Vydařená premiéra v Divadle Petra Bezruče

**Uvedení jedné z nejvíce provokujících her polského estetika, malíře, divadelního teoretika, romanopisce, dramatika – autora 38 divadelních her Stanislava Ignacyho Witkiewicze-Witkacého „Blázen a jeptiška“ je jen pokračováním snahy Divadla Petra Bezruče hrát v Ostravě divadlo vzdálené komerci.**

Witkiewicz vložil do textu své hry obavy z možného vítězství těch stránek lidského nitra, které člověka mění v pudově jednající bytost, trpícího rozervaností své duše a témito vlastnostmi pak zásadně ovlivňujícího životy druhých. Hra „Blázen a jeptiška“ groteskním způsobem odhaluje různá „znetvoření lidskosti“.

Režie Josefa Janíka dává inscenaci žádoucí tempo i rytmus, myslí na diváka a jeho vnímavost, nabízí řadu atraktivních scén – nejde však o atraktivitu samoúčelnou či podbíživou. Herci jsou režisérem vedeni k jednotě výrazových prostředků, k přísnému tvarování postavy – tak jak Witkiewiczova předloha vyžaduje. Autorův apel je tím přenášen na diváka vskutku zdařilým způsobem.

Jednoduchá scéna Marty Roszkopfově využívá centrálně umístěné postele uprostřed Bláznovy kobky, schodiště a oplechovaných dveří se zamřížovaným okénkem. Znakovou řečí vypovídá i zahradní houpačka po straně scény a „posez“ zřízenců v pozadí. Křišťalový lustr nad jevištěm scénu ozvláštňuje, posouvá mimo realitu a rozsvícením v okamžiku Bláznovy sebevraždy podtrhuje klíčový moment inscenace.

Milan Kačmarčík v roli Blázna částečně svými fyzickými, hlavně však hereckými předpoklady od úvodu představení navozuje úzký kontakt s divákem.

Dana Zaoralová v roli sestry Anny uplatňuje dívčí půvab v poloze naivní dívenky i rafinovanou ženskost v okamžicích, kdy hábit jeptišky brání, avšak nezabrání projevům lidské živočišnosti.

Danuše Ondráčková hraje svoji sestru Barboru jako ženu vyprahlou, až nelidsky prázdnou, neschopnou normálního lidského citu – ztvárňuje svoji postavu jako varující obraz znetvořené duše. Poněkud méně, než umožňuje postava MUDr. Burdygela z předlohy vytěžil Miloslav Čížek, naopak Vítězslav Kryške v roli Efraima Brüna tvořivým herectvím vytváří postavu vrývající se snad až do divákovy podvědomí. Jan Odl na velmi malé ploše, v roli prof. Waldorfa, podává další z důkazů svého vyzrálého herectví a ve svém „štěku“ přímo exceluje. Ladislav Brückner a Norbert Lichý v rolích Zřízenců spolu s Ivo Hrbáčem v roli Zpěváka dokreslují potřebnou atmosféru, na jejímž vytvoření má podíl i hudba Jiřího Bulise.

Generální konzul Polské republiky, pan Jerzy Kronhold, pod jehož záštitou se premiéra konala, uvedl po představení:

„Poprvé jsem viděl tuto hru ve Varšavě před třiceti lety. Od té doby až dodnes jsem neviděl zdařilejší představení, než byla dnešní premiéra.“

K jeho hodnocení nezbývá, než se připojit.

L. Vrchovský



Dana Zaoralová, Milan Kačmarčík a Ivo Hrbáč v inscenaci Blázen a jeptišky na scéně DPB.  
Foto: archiv DPB

Mmoravskoslezský měřník, n.2, č. 225, s. 4, 18. 11. 1992

# PREMIÉRA

4. 4. 11. 1992

## v Divadle Petra Bezruče

V Divadle Petra Bezruče (tř. 28. října 120, Ostrava 1) proběhne pod patronátem generálního konzula Polské republiky p. Jerzy Kronholda premiéra nově nastudované inscenace. Uvádí se hra význačného polského dramatika, experimentujícího v divadelní tvorbě velmi osobitým způsobem. Jde o světově proslulou osobnost polské národní kultury – estetika, romanopisce, malíře, kritika, teoretika i autora divadelních her Stanislava Ignacy Witkewicze-Witkacyho. Napsal celkem 38 her (např. „Ševci“, „Matka“, „Bláznivá lokomotiva“, „Jan Matěj Karel Vztekoun“ a jiné).

Dnes, 4. listopadu 1992, v 19 hodin to bude premiéra jedné z jeho nejznámějších her „Blázen a jeptiška“. Autor v titulu ještě připojil „čili nic není tak hrozného, aby to nemohlo být ještě horší.“ Hru věnoval všem bláznům světa. Všech tvůrčích pro-

středků zde využívá k destrukci dosavadních dramatických a divadelních postupů. Na základě své teorie „čisté formy“, která sama o sobě je schopna přinášet estetické uspokojení bez psychologické závislosti na probíhající ději. Dosahuje toho tvůrčí metodou, jejímž cílem je jakási „jednota v mnohosti“. Drama má podle Witkacyho mít možnost „svobodné deformace života nebo světa fantazie, aby byl vytvořen celek, jehož smysl je dán jediné vnitřní, čisté scénickou konstrukcí.“

Je to jistě přínosný umělecký počín, inscenovat dílo tohoto předchůdce absurdního dramatu. Vždyť aktuálnost Witkiewiczova odkazu je, bohužel, stále evidentní. Projevoval mimořádně citlivý a předvídatý zájem o osud člověka, individua svíraného v soukolí společenských a civilizačních mechanismů. Tvořil v obavách z možného ohrožení či zániku kulturních a uměleckých hodnot.

Režisérem představení (hraje se v překladu Heleny Stašové) je Josef Janík, autorkou výtvarných a kostýmních návrhů je Marta Rozskopfová, scénickou hudbu vytvořil brněnský skladatel Jiří Bulis. V hlavních rolích hrají Milan Kačmarčík, Dana Zaoralová, Danuše Ondráčková, Miloslav Čížek a Vítězslav Kryške.

Mgr. L. Knížátko